

SERGEJ PROKOFJEV

(1891–1953)

Hráč

Opera o čtyřech jednáních a šesti obrazech

• První jednání – *Zahrada velkého hotelu v Rulettenburgu*

Alexej, vychovatel v rodině zadluženého generála, se vrací z kasina a generálově nevlastní dceři Polině oznamuje, že prohrál v ruletě peníze získané za její diamanty. Polina jej pověřila, aby diskrétně hrál místo ní, avšak tají pravý důvod své naléhavé potřeby peněz. Alexej tuší, že se vše týká markýze. V hotelové společnosti se mezitím vše točí kolem zpráv z Moskvy: generál očekává smrt bohaté tety, kterou familiárně nazývá bábinka. Dědictví po ní by mu umožnilo splatit dluhy i oženit se s Blanche. Alexej se vysmívá světu, v němž se city, čest i společenské postavení měří penězi, a Polině nabízí, že pro ni vyhraje, pokud bude hrát sám za sebe. Jeho láska má však podobu chorobné oddanosti a ponížení. Když tvrdí, že by pro Polinu udělal cokoli, promění dívka jeho slova v krutou zkoušku a přikáže mu nezdvořile oslovit baronku Würmerhelmovou. Alexej výzvu přijme a provokací vyvolá veřejný skandál.

• Druhé jednání – *Vstupní hala velkého hotelu*

Generál Alexejovi vyčítá incident a na baronův popud jej propouští ze svých služeb. Alexej však hrozí, že bude od barona požadovat vysvětlení. Generál se děsí dalšího skandálu a zdůrazňuje, jak je pro něj důležité zachovat do svatby diskrétnost. Mr. Astley Alexejovi odhalí část Blancheiny minulosti i skutečný důvod generálova strachu. Markýz se pokusí Alexeje zastrašit, ale uspěje teprve ve chvíli, kdy mu předá vzkaz od Poliny. Alexej se jejímu příkazu okamžitě podvolí a jasně si uvědomí, jak silný vliv má markýz nejen na generála, ale také na Polinu. Generál, markýz a Blanche nadále živí naději, že z Moskvy konečně přijde zpráva o bábincině smrti. Místo telegramu se však objeví sama bábinka: živá, zdravá a v dobrém rozmaru. Rázem prohlédne falešnou starost všech kolem sebe, sarkasticky komentuje generálovy dluhy i Blancheinu přetvářku a jedinou skutečnou náklonnost projeví Polině a Alexejovi. Poté se rozhodne prohlédnout si ruletu a generálovi jasně oznámí, že od ní žádné peníze nedostane.

• PŘESTÁVKA •

• Třetí jednání – *Obývací pokoj přiléhající k herně*

Bábinka propadne hraní a generál v hrůze sleduje, jak prohrává stále větší částky, zatímco jeho sny o dědictví mizí s každou další sázkou. Markýz a Blanche se jej snaží přimět k činu, ale nikdo nedokáže starou ženu zastavit. Generál v zoufalství uvažuje o policii i blázinci, čímž jen dál odhaluje vlastní bezmoc. Všichni se obracejí na Alexeje, protože bábinka k němu má důvěru. Naléhají na něj, aby ji odvedl od stolu, nebo alespoň omezil škody. Alexej si však jejich paniku

a strach o peníze spíše užívá. Blanche ztrácí o generála zájem a obratně přilne ke knížeti Nilskému. Bábinka se nakonec vrací z herny vyčerpaná a rozčarovaná. Prohrála sice všechno, co měla s sebou, ale pochopila, že je načase odjet zpět do Moskvy. Polině nabízí život u sebe v blahobytu, avšak ona odmítá. Generál zůstává finančně zničený, bez Blanche i bez poslední naděje.

• **Čtvrté jednání – *Alexejův pokoj, herna a znovu Alexejův pokoj***

Polina přichází za Alexejem a tvrdí mu, že chce u něj zůstat natrvalo. Seznámí jej s dopisem od markýze, ve kterém jí píše, že odjíždí a že v rámci urovnání generálových závazků odepíše z jeho dluhu hodnotu věna, o které ji její otčím připravil. Polina se cítí ponížena a aby dosáhla satisfakce, potřebuje markýzovi jeho peníze vrátit. Alexej, omámený tím, že se na něj konečně obrátila, se rozhodne získat potřebnou částku sám a běží do herny.

U rulety se vrhá do hry s horečnatou jistotou. Sází na červenou, vyhrává, znovu a znovu riskuje a strhává na sebe pozornost celé herny. Série výher se mění v posedlost a Alexej nakonec rozbíjí bank.

Z herny se vrací obtěžkaný penězi a opojený vlastním vítězstvím. Když Polině nabídne příslušný obnos, dívka jeho pomoc odmítne. V penězích nevidí projev vstřícné laskavosti, ale další ponížení, neboť má za to, že si ji Alexej chce koupit stejně jako markýz. Vidina šťastného konce se rychle rozplyne. Polina mu peníze vmete do tváře a uteče. Alexej zůstává sám, neschopen myslet na cokoli jiného než na ruletu a vítěznou červenou sérii.